

Klimat- och näringslivsdepartementet
Ert dnr: KN2025/01049

Yttrande över remiss Bättre förutsättningar för klimatanpassning SOU 2025:51

Sammanfattning

Lilla Edets kommun ser positivt på det uppdrag som givits och instämmer i att staten behöver ta ett större ansvar för att hantera klimatrisker gällande översvämning från havet, omfattande skyfall, skred, ras m.m. Behovet av klimatanpassning är globalt och kräver ett nationellt ansvarstagande. Detta innebär också att Lilla Edets kommun vill tydliggöra att statlig finansiering av utökade ställda krav på kommunerna inom klimatrelaterade anpassningar är en förutsättning. Regeringen ska redovisa finansiering innan kommunen utökar sitt ansvar. Lilla Edets kommun ser förslaget om fortsatt process som en grund att arbeta vidare utifrån då klimatanpassning är en stor fråga för hela landet. Lilla Edet prioriterar Göta älv och skredsäkring före nya generella åtaganden.

Lilla Edets kommun arbetar sedan länge med omfattande åtgärder inom egen kommun framför allt när det kommer till skredsäkringsåtgärder i Göta älvdalen vilket är viktiga och grundläggande insatser för att minska skredrisken i området och skapa goda förutsättningar för att säkra Göta älv som en fortsatt god recipient för färskvatten nedströms. Då detta är en angelägen och områdesspecifik fråga för Lilla Edets kommun kommer yttrandet koncentreras till dessa delar.

Ställningstaganden

En modell för fastighetsägares medfinansiering av kommunala klimatanpassningsåtgärder

Lilla Edets kommun avstyrker det förslag som föreslås.

Lilla Edets kommun anser att förslaget i många situationer skulle vara omöjligt att hantera gällande flera avseenden. Förslaget upplevs förutsätta att kommunen är markägare inom det område som klimatanpassningen avses genomföras, vilket inte alls måste vara fallet, vilket gör att full finansiering av åtgärden faller. Att sedan fastställa vilket geografiskt område, av enskilda fastighetsägare som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd, som dessutom utgör ett allmänt intresse, anses svårt och ofta rent omöjligt. En klimatanpassningsåtgärd av allmänt intresse kan ha ett mindre genomfröandeområde men ge positiva effekter inom ett mycket större område och även utanför egen kommun etc. Vidare riskerar förslaget att den enskilde fastighetsägarens ansvar förskjuts mot förväntningar på att kommunen åtgärdar sådant som inte är en kommunal skyldighet och där kommunen inte heller är markägare inom del av området.

Utöver ovan vill Lilla Edets kommun även tillägga att det är ytterst svårt och tidskrävande för en kommun att hantera och driva samfinansiering av dessa och liknande åtgärder. Här har Lilla Edets kommun egen erfarenhet gällande

skredsäkringsåtgärder som inte gick till genomförande trots hårt arbete förens projekten och dess åtgärder fick full statlig finansiering.

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser att initiera

Lilla Edets kommun avstyrker det förslag på tillägg som föreslås.

Översiktsplanens syfte är att på en strategisk nivå visa inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och framtida användning av mark- och vatten för hela kommunens yta. Syftet är inte att visa åtgärder eller effekter för den enskilda fastigheten. Syftet med översiktsplanen är inte heller att vara en plan för genomförande av åtgärder.

Lilla Edets kommun anser vidare att den nuvarande lagstiftningen redan ställer krav på att kommunerna i översiktsplanen ska redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön orsakade av ett antal klimatrelaterade naturhändelser. Områden som inte är lämplig för utveckling på grund av klimatrelaterade risker ska således inte pekas ut för en olämplig utveckling.

Kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker

Lilla Edets kommun avstyrker det förslag som föreslås.

Lilla Edets kommun anser att det förslag som beskrivs skulle inkräkta på det planmonopol som kommunerna i nuläget har. Förslag till lagkrav skulle också innebära att kommunerna inte längre har rådighet över egen prioritering inom planläggning utan behöver styra om resurserna från lokala och regionala behov för utveckling. Den ekonomiska aspekten i sammanhanget är också viktig att belysa då planarbete idag finansieras av incitamentet av planen där kostnaden belastar den som har vinning av planens syfte. Detta tillsammans med att lagförslaget föreslår att redan givna byggrätter återtas skapar en planskada istället för en plannytta.

Utöver detta vill kommunen belysa att det också finns en svårighet i att bedöma när en detaljplan är helt genomförd alternativt ej genomförd då ett område inom en detaljplan ofta genomförs under lång tid, både inom och bortom genomförandetidens slut, samtidigt som det ofta eller alltid finns möjlighet att utveckla sin fastighet även om planen tillsynes är helt genomförd som tex kompletterande anläggningar eller bebyggelse i form av attefall m.m.

Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen

Lilla Edets kommun tillstyrker det förslag som föreslås.

Detta då öppna dagvattenlösningar är en viktig del i att fördröja dagvattnets flöde i samband med regn och framför allt större skyfall. Att möjliggöra att säkra åtkomsten till mark för detta ändamål är därmed positivt. Dock kommer det rimligen innebära att drift och underhåll för dessa diken och öppna lösningar kommer bli en fråga att reda ut då diket ofta eller alltid kommer tillföras dagvatten från fler håll än att endast vara en transport mellan två eller flera slutna dagvattenledningar.

Tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg och järnväg

Lilla Edets kommun tillstyrker det förslag som föreslås.

Lilla Edets kommun anser att det är positivt att länsstyrelsen föreslås få utökade möjligheter/befogenheter att ge tillstånd för tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg eller järnväg vid akuta händelser. Dock viktigt att tillägga att detta endast kommer vara tillämpligt att praktisera vid akuta situationer så att privata fastighetsägare

fortsatt omfattas av den demokratiska processen för väg- och järnvägsplaner när så är möjligt.

Markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i en detaljplan

Lilla Edets kommun tillstyrker det förslag som föreslås.

Lilla Edets kommun ser positivt på förslaget men anser att det behöver utredas ytterligare. Det är viktigt för kommunen att dessa områden för framtida och okända klimatanpassningar ses som en möjlighet att nyttja och inget som i plansammanhang kommer ses som en skyldighet att införa inför antagandet. Vidare är det viktigt att det i bygglovsskedet finns goda möjligheter att tolka syftet med detaljplanen kopplat till åtgärden i ansökan.

Möjligheten att villkora bygglov med en anläggning för klimatanpassning utökas

Lilla Edets kommun tillstyrker det förslag som föreslås.

Givet förslag ger ytterligare möjligheter att i plansammanhang säkerställa att klimatanpassningsåtgärder genomförs och i rätt tid. Viktigt att en sådan möjlighet skapar förutsättningar för att i framtiden minimera risken för att eventuellt behöva upphäva detaljplaner som medför stora risker.

Kommunen ska tillhandahålla underlag när en fastighetsägare vill genomföra en klimatanpassningsåtgärd

Lilla Edets kommun avstyrker det förslag som föreslås.

Lilla Edets kommun anser att kommunerna redan omfattas av den upplysningsplikt som avses inom befintlig lagstiftning. De handlingar som finns tillgänglig inom kommunen är att anse som allmän handling och delas ut när de efterfrågas. Kommunerna bör inte få ett utökat ansvar att dela med sig av handlingar som inte redan är framtagna.

Va-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattenssystemets kapacitet

Lilla Edets kommun avstyrker det förslag som föreslås.

Lilla Edets kommun anser att kommunerna via VA-huvudmannen redan idag omfattas av den upplysningsplikt som avses. De handlingar som finns tillgänglig gällande dagvattenssystemet är att anse som allmän handling och delas ut när de efterfrågas. Kommunerna bör inte få ett utökat ansvar att dela med sig av handlingar som inte redan är framtagna. Vidare anser kommunen det som vanskligt att fastställa kapaciteten i ledningsnätet för en enskild fastighetsägare eller vid en enskild punkt i nätet då hela systemet hänger ihop och påverkas av många andra faktorer, åtgärder eller händelser på andra platser.

Dagvattenssystemets kapacitet ska regleras i lag

Lilla Edets kommun avstyrker det förslag som föreslås.

Lilla Edets kommun ställer sig frågande till ett sådant lagförslag och anser det näst intill omöjligt att lagstadga om. Detta då dagvattenanläggningar, och framförallt dagvattenledningar, är näst intill statiska med en vanlig livslängd på 70 år samt en livscykel och plan för ledningsförnyelse med betydligt längre intervall än så. Utöver detta är det en mängd olika parametrar som påverkar dagvattnets nuvarande och framtida flöde vilket utgör en utmaning i sammanhanget.

Klimatanpassningsåtgärder som särskilt skäl för upphävande av och dispens från strandskyddet

Lilla Edets kommun tillstyrker det förslag som föreslås.

Lilla Edets kommun anser att det är ett naturligt steg att nu gällande möjliga dispenser inom strandskyddet utökas då klimatrisker i strandnära lägen inte är en ovanlig företeelse, dock förutsatt att åtgärden inte kan tillgodoses på ett lika lämpligt sätt utanför strandskyddat område.